
Vzpomínky vyblednou

Tamara McKinley

Seděla před domkem na sluníčku a pracovala na matčině stavu. Vyráběla příkrývku z jemných vláken ovčího rouna, co posbírala na pastvinách během zimy. Vlnu uvízlou na trní, vřesu a na zídkách, kde stáda hledala útočiště před deštěm, smotala do příže. Správce by ji nejspíš obvinil z krádeže, i když Christy věděla, že v továrnách v Inverness, kde pro velké stavy potřebovali celá rouna, by ta trocha vláken byla k ničemu.

Byl teplý den pozdního léta. Od moře vál svěží vítr, v mělčinách zátoky se brodili bahňáci a na kamenech se s roztaženými křídly hřáli kormoráni. Muži ráno vyrazili lovit ryby a měli se vrátit teprve za dva dny. Ženy pracovaly buď na svých políčkách anebo praly prádlo na pláži – v nádrži, pod níž topily rašelinou a mořskými řasami.

Maminka byla v kostele, kde si přivydělávala úklidem před nedělní bohoslužbou, a Jamie, už třináctiletý, odjel s Josephem MacInnesem, u něž se učil na tesaře, opravovat okna do pastorova domu.

Christy pokračovala v práci u stavu a přemýšlela, kam se asi poděl Callum. Sice už mu minulo deset, ale zůstal drobný a vyhublý. Byl slabý na plíce, což se projevilo hlavně během vlhké zimy.

Rád se někde schovával, přestože měl pomáhat tetě Morag s nošením čisté vody z potoka v kopcích. Christy ho nikde neviděla, ať se rozhlížela sebevíc, a tak ji napadlo, že je zase u jednoho ze svých oblíbených skalních jezírek a pozoruje vodní život.

Věděla, že ho trápí chromá noha, přesto byl ochotný pomáhat s každou nevděčnou prací a neztrácel dobrou náladu. Když si vzpomněla na jeho uličnický úsměv a zvědavé oči, sama se pousmála. Byl slaboučký, ale všichni ho měli rádi.

Christy si představila i tatínka a Finlayho. Velkému bráchovi už bylo sedmnáct a vyrostl z něj silný, hezký muž, za kterým se všechny holky otáčely. Odjel už před několika týdny s otcem na pevninu, kde jako pomocníci při sklizních vydělávali na nájemné na příští zimu. Měli se vrátit teprve za dva nebo tři týdny.

Povzdechla si, protože se jí po otci stýskalo. V domku bez něj bylo nějak prázdně. Maminka sice měla stále co dělat a přitom něco veselého vyprávěla, v noci se jí však bez Angusova objetí špatně usínalo.

Christy se protáhla v zádech a vstala ze stoličky. Podle slunce poznala, že už je po poledni, a tou dobou se maminka obvykle z kostela vracela.

Možná se zapovídala s jinou ženou, anebo se cestou domů zašla vykoupat na jejich tajné místo v jedné skryté zátočině.

Představa osvěžující koupele Christy začala lákat i jako zpestření narozeninového dne. Brzy zase začne zima, možná jde o jeden z posledních teplých dnů a jinou šanci ten rok ani nedostane.

Pečlivě tedy zakryla stav kusem pytlaviny, aby nedokončenou práci ochránila před ptačím trusem, a zašla do domku pro kousek chleba a uzenáče. Jídlo zabalila k obědu. I maminka už bude mít jistě hlad, a mohly by spolu po koupání poobědvat na pláži.

Pak vyrazila do strmého kopce ke kostelu a těšila se na klidné odpoledne. Cestou nikoho nepotkala, ani maminka zatím nemířila po cestě dolů, proto Christy předpokládala, že ještě neskončila s úklidem. Spolu to jistě hravě dodělají a pak si půjdou zaplavat.

Z kostela se neozýval matčin zpěv jako obvykle – maminka si tak totiž často zpříjemňovala práci a bavilo ji, jak se její hlas v kostele rozléhá.

Christy vešla dovnitř. „Mami? Copak tě zdrželo? Myslela jsem, že už...“ Slova jí uvízla v hrdle a ztuhla.

Anne ležela na kamenné podlaze, žebřík, z něhož spadla, ležel na ní, u nohou měla kaluž vody a převržený kbelík, pod hlavou jí černala veliká krvavá louže.

„Maminko!“ Christy k matce doběhla, odhodila žebřík, padla na kolena a vzala její sinalou tvář do dlaní. „Mami?“ šeptala. „Zas bude dobře, mami, už jsem tady.“

Modré oči však zůstaly nehybné, útlý hrudník se nezvedal, z pootevřených rtů nevycházel dech.

„Mami! Mami!“ Christy zvedla ochablé tělo v náruči, pohupovala s ním a srdce jí pukalo. „Nemůžeš náš opustit, maminko,“ vzlykala. „To nesmíš.“

Ale Anne MacInnesová už nebyla na tomto světě a oči upírala do míst daleko nad kostelem, údolím i lidmi, které milovala.

Christy ji svírala v náruči a krev se zatím srážela na chladné, čistě vydrhnuté podlaze. Pak ji políbila na tvář a schovala nehybné ruce pod šál, co maminka nosila od babiččiny smrti. „Mám tě moc ráda, mami,“ šeptala. „Moc a moc.“

Když jí došly slzy a chlad kostelní podlahy pronikl až k jejímu srdci, uvědomila si, že musí povědět tetě Morag, co se stalo. Jen nechtěla maminku nechat samotnou.

Uchopila ji tedy pevněji a vstala. Ihned pochopila, že ji sama až domů neodnese – na útlu, drobnou ženu byla překvapivě těžká. Položila ji tedy na nejbližší lavici, kam právě umytým oknem svítilo slunce.

Upravila jí sukni, zatlačila oči, jak to viděla dělat tetu, když zemřela stará paní Campbelllová, a znovu ji políbila. Uhladila jí krví nasáklé vlasy, ovínila jí šál kolem sepjatých rukou a pak s pláčem vyběhla z kostela.

Napůl cesty z kopce dolů za sebou zaslechla křik. Otočila se a zaclonila si uplakané oči před sluncem. Byl to tesař Joseph s bratrem Jamiem – běželi, co jim síly stačily, mávali na ni a křičeli. Pochopila, že ji chtějí varovat, ale nebylo jim rozumět.

Pak k ní dolehl strýčkův silnější hlas. „Utečte, Christy, jsou tady! Řekni to ostatním!“

Zaváhala, jestli má opravdu utéct nebo zůstat u maminky, ale pak zaslechla dusot kopyt a štěkání psů. Dala se tedy do běhu, přitom volala na pradleny na pláži a sháněla se po Callumovi.

Joseph s Jamiem už seběhli k domu, ale Christy nebyla schopná slova a bez dechu, v pláči hledala Calluma.

Nebyl k nalezení a ve vesnici už vládla panika – lidé pobíhali sem tam, vynášeli z domů svůj skrovný majetek, hledali děti. Christy se v duchu modlila, aby byl Callum stále u jezírek a zůstal schovaný před biřící.

Začala tedy v rychlosti vynášet hrnce, deky a šaty a se vzlykotem je odhazovat daleko od domku. Popadla pytel se zeleninou, co předešlý den sklídila z jejich políčka, také menší sáček s ovsem a stav s nedokončenou pokrývkou a vše vlekla dolů na pláž.

Cestou se ohlížela na kopec. Muži se blížili. Už zahlédla jejich temné siluety, slyšela psy a klapot kopyt na kamenité stezce.

Kolem ní propukla vřava. Děti plakaly, ženy křičely a zoufale se snažily vyklidit chalupy a dostat staré a nemocné příbuzné z postelí. Kromě Jose-

pha viděla jen několik dalších dospělých mužů a starších chlapců, kteří by je mohli bránit. Všichni ostatní buď pracovali na panském, nebo odjeli na moře či na pevninu.

Christy zanesla věci co nejdál od domu a vrátila se pomoci Morag s jejími dětmi a nuzným majetkem. Callum se stále neobjevil, a tak jen doufala, že zůstane schovaný tam, kde je.

Jamie sotva popadal dech, když pohodil brašnu se svým náradím vedle ostatních věcí. „Viděli jsme, jak vyjíždějí z vedlejšího údolí,“ vyrazil ze sebe a pomohl Christy s Morag odnést těžký sud se slanečky. „Všechny chalupy tam zapálili.“

Rozhlédl se. „Kde je máma a Callum?“

Christy neměla čas na odpověď. Skupina jezdců se psy už dorazila do údolí, jejich hrozivé hlasy se rozléhaly po okolí, psi rafali a napínali vodítka. Na chalupy létaly zapálené otepi slámy, každý kdo se pokusil vzepřít nebo dost rychle neutíkal, dostal po hlavě obuškem, kopyta koní ohrožovala malé děti.

Násilníci vpadli do domku staré paní Kinrossové, vytáhli ji z postele, odstrčili její kvílející dceru a stařenku hodili na zem jako pytel slámy. Dcera se ji pokusila odvléct do bezpečí, hořící došek však stařence podpálil lem košile. Muži vybuchli smíchem. Dcera se s křikem pokoušela uhasit oheň svým šálem, dokud jí nepřiběhla na pomoc jiná žena. Společně pak starou paní odnesly na pláž, aby jí opláchly popálené nohy.

Christy vzala Jamieho kolem ramen a ustupovala s ním k vodě. Věděli, že protestem si vyslouží jen bití nebo vězení, a tak se skrze slzy museli dívat, jak jejich domy chytají plamenem.

Z údolí začal stoupat černý dým, zakrýval modré nebe i slunce. Oheň rychle stravoval doškové střechy, olizoval okna a dveře, ničil vše, co mu stálo v cestě, a páлил i trávu v okolí.

Christy cítila, jak s bratrem cloumá vztek nad tím, že nemůže nijak zabránit ničení. Držela ho pevně ve strachu, že se o něco pokusí, a skončí zbitý nebo v žaláři.

Celé údolí už stálo v plamenech a kouř zatemnil den. Odevšad se ozýval ženský nářek, dětský pláč, štěkot psů a hrubé hlasy správcových mužů.

Když správce viděl, že všechny domy hoří, dojel na koni k lidem shromážděným na pláži. Byl to člověk s liščí tváří, přišel odněkud z nížin a měl

pověst nesmiřitelného, bezohledného vykonavatele pánova rozhodnutí – a pán chtěl vyhnat všechny potomky keltského národa z kraje.

Napřímil se v sedle, zatímco jeho vyděšený kůň koulel očima a tančil na místě. Správce rozvinul kousek pergamenu a zavelel, aby všichni ztichli.

Ženy utišily plačící děti a zvedly k němu ustrašené oči.

„Podle nařízení věřitelů našeho pána máte neprodleně vyklidit údolí,“ zvolal. „Kdo tu po dnešku bude přistižen, skončí v žaláři – což se týká i žen.“ Zabodl zlostné oči do davu, jako by se ptal, jestli všichni pochopili. Pak prudce otočil koně a odváděl své muže z údolí.

Christy cítila, jak se Jamie chvěje, a tak ho přiměla posadit se do tmavého písku. Morag hlasitě sténala, shromažďovala děti do hloučku a kolem kvílely další ženy z okolí. Zoufalý nářek plnil údolí, stejně jako houstnoucí dým, a v silícím ohni začaly praskat kamenné zdi.